

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПЕРІОДУ НЕПУ

Даний науковий огляд окреслює деякі площини розвитку культурного та освітнього розвитку Української Соціалістичної Радянської Республіки в часи нової економічної політики. Культурному піднесенню в Україні сприяла також загальноросійська визвольна боротьба і поживлення революційних настроїв на західних землях, що дало надію на швидке розв'язання вікових національних проблем. Але найважливішими стали нові історичні реалії – хоч і недовга, але власна державність у формі Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, а також політика українізації в перші пореволюційні роки в Україні (вже у складі радянської країни).

Для того, щоб очолити національно-культурний рух, у більшовиків не вистачало ні культурних, ні національних кадрів. Інша річ – спрямувати національно-культурний рух «у вірне русло». Будучи правлячою партією, вони могли це зробити. В цьому й полягала суть українізації.

Національна інтелігенція з ентузіазмом сприйняла курс на українізацію. У Всеукраїнській академії наук було створено «Інститут української наукової мови» для розробки термінології в різних галузях науки. Науковці, викладачі вузів і шкільно-безкоштовно працювали на курсах української мови і українознавства. Почалася рееміграція українців, які покинули країну після поразки національної революції.

Виразники національної ідеї, які у минулому будували демократичну державність свого народу, отримали можливість застосувати свої сили в умовах радянської України. Було досягнуто важливих результатів у багатьох сферах освіти, науки, мистецтва і літератури.

Вища освіта в Україні переживала деякі труднощі. Після громадянської війни розруха поставила і вчених, і всю матеріальну базу науки поза межу виживання. І тільки ентузіазм самих науковців, освітян, літераторів, зацікавлених у розквіті української науки й освіти, дозволив ВНЗ протриматися у важкі роки.

Одним із особливих моментів розвитку культури 20-х рр. є виникнення нової, модернової субкультури. Вона поєднувала так зване «кабацьке» мистецтво із народною творчістю. У більш пізній час елементи субкультури українських нуворішій тісно переплелось з народною творчістю у вигляді анекдотів та народних куплетів – частушок. Через матеріальну безвихідь та мистецьку нереалізованість частиною нової субкультури часто ставали дореволюційні театральні та естрадні виконавці.

Новостворена радянська держава активно використовувала ЗМІ у своїх пропагандистських цілях. Газети стають все більше й більше тенденційними та ангажованими. Преса починає повністю працювати на диктаторський режим. В радянській Україні було створено новий тип преси – компартійний. Вона була створена більшовиками задля захоплення й утримання за будь-яку ціну політичної влади в колосній Російській імперії та в світовому масштабі.

Водночас не можна не визнавати, що історія партійно-радянської преси СРСР та, зокрема, радянської України збагатилася багать-

ма новими і цікавими явищами творчий досвід світової журналістики, стала своєрідним неповторним явищем в історії культури.

В кінці 20-х рр. політика українізації поступово згортається. Радянське керівництво назвало політику українізації – місцевим націоналізмом, а це була основна загроза для єдності Радянського Союзу. Це означало кінець українізації. Радянська влада повертається до політики русифікації, активних учасників українізації згодом було репресовано.

Але не дивлячись на негативні наслідки розвиток культури не-пієвського періоду, а особливо, успіхи у сфері освіти, літератури, журналістики, розвитку театрального мистецтва визнаються як позитивні. Особливо уваги заслуговують успіхи у ліквідації неписьменності у 20-і рр. ХХ ст., зростання загальної і професійної культури, прогрес науки тощо.

Ключові слова: кабацьке мистецтво, анекдот, загальнонародний український, українізація, більшовики, правляча партія, інтелігенція, реєміграція, диктаторський режим.

Нова економічна політика внесла свої корективи в процес зародження новочасного соціально-культурного розвитку в новоствореній країні. Культурне життя України зазвичай було відставлене на другий план в ході історичних досліджень, бо країна мала відбудовуватися після Першої світової війни, революційних подій та визвольних змагань. І ці події завжди викликали живий інтерес істориків. Але тим не менш культура Україна відновлювалася одночасно з її економікою. Сучасна влада може ставити у приклад досягнення культури після перенесення збиткових війн, розрухи, політичної нестабільності. Саме тому тема культурного життя в Україні в часи непу є досить актуальною.

Загалом українська культурологічна наука ще тільки зароджувалась як історія культури. Тут далися взнаки несприятливі суспільно-політичні умови, в яких опинилась Україна в І чверті ХХ ст. Тоді головним пріоритетом національно життя ставала боротьба за виживання та збереження головних, визначальних чинників самосвідомлення нації: мови, літератури, історії, географії, етнографії, шкільництва, видавничої справи. Історія Української культури поки що стояла на порозі виявлення, системного дослідження та теоретичного узагальнення українського культурного надбання.

Становлення української культурологічної школи пов'язане насамперед з В. Перетцем [1]. Саме він згуртував навколо себе та виховав плеяду талановитих науковців, сформував засадні принципи дослідження українського літературознавства, став активним популяризатором унікальної та самобутньої української культури.

Особливе місце в історії української культури займає концепція І. Огієнка. Візитною карткою культурологічних поглядів ученого була «Українська культура» видана 1918 р. Нею він фактично підготував ґрунт для подальших історико-культурологічних досліджень вітчизняних вчених [2].

Те, що українська культура вижила, незважаючи на роки пригнічення її розвитку іншими державами, І. Огієнко пояснював

досить сильним релігійно-духовним стрижнем, який протягом віків запобігав асиміляції та знищенню української культури.

На протигагу концепції І. Огієнка існувала радикальна культурологічна схема радянського гатунку 30-х років, яка не набула офіційної чинності, представлена працею А. Козаченка «Українська культура: минуле і сучасність» [3]. У ній шлях української культури відтворений у контексті знищення національних особливостей.

Наступне комплексне дослідження української культури побачило світ у 1961 р. Це була узагальнююча та достатньо ґрунтовна праця М. Марченка «Історія української культури з найдавніших часів до середини XVII ст.» При всій її сміливості стати на захист національної культури вона несла на собі ідеологічне тавро радянської доби [4].

Одним з варіантів інтерпретації розвитку української культури в еміграції стала «Історія української культури», видана у Львові за участі групи авторів з різних наукових напрямків: побут – І. Крип'якевич; письменство – В. Радзикович; мистецтво – М. Голубець; театр – С. Чарнецький; музика – В. Барвінський, за загальною редакцією І. Крип'якевича [5].

Важливою віхою на шляху розвитку історії національної культури став вихід у 1940 р. праці «Українська культура: Лекції за редакцією Д. Антоновича» [6]. Книжка повніше, ніж попередня праця, відображала різні форми функціонування національної культури.

Спробу системного висвітлення історичного шляху української культури здійснив М. Семчишин. Його працю «Тисяча років української культури: історичний огляд української культури» видано за кордоном у 1985 р.[7].

Наступний етап у розвитку історії та теорії української культури пов'язаний з відродженням України як самостійної та незалежної держави. У нових умовах потрібно було подолати жанровість у висвітленні національної культури, переглянути її періодизацію та співвідношення з європейською і світовою культурами, зламати усталені методологічні підходи до інтерпретації культурних явищ. У нових умовах з'явилось чимало ґрунтовних праць з історії, філософії та соціології культури. І. Дзюба [8], В. Сокол [9], Р. Яців [10], М. Попович [11], І. Рибак [12] та ін. розглядають українську культуру із засадних принципів світової культурологічної думки.

Радянська влада в галузі ідеології, культури проводила політику коренізації, яка в Україні отримала назву українізації. Ця політика суперечила великодержавним прагненням ВКП(б), але була вимушеним кроком у зв'язку з ворожим ставленням до радянської влади з боку населення України, національна свідомість якого зростає за попередні десятиліття.

ВКП(б) змушена була піти на поступки національним рухам, насамперед українському, і по перших роках відвертої великодержавницької політики визнала остаточність рішення про запровадження в школі й адміністрації рідної мови національних республік, при одночасному збільшенні питомої ваги місцевих

кадрів на всіх ділянках економіки й культури [13]. Українізація передбачала підготовку, виховання і висунення кадрів корінної національності (згідно рішення XII з'їзду РКП(б) (1923 р.) [14], організацію шкіл всіх рівнів, установ культури, видавництво газет, журналів і книг українською мовою. Проведення політики українізації враховувало план створення необхідних умов для всебічного культурного і духовного розвитку національних меншин.

За відносно короткий час українізації відбулися значні зрушення у шкільництві, установах культури, пресі тощо, збільшився наплив українського населення з села, міста УСРР почали набирати українського характеру, відкривалися українські хати-читальні, клуби, лікнепи, робфаки. Особливо помітні зміни у національному складі населення і вживанні української мови відбулися у великих промислових містах. Якщо у 1928 р. питома вага газет українською мовою становила 56% загальних тиражів, то у 1930 р. – 89% [13].

В офіційних документах було підкреслено, що українізація не повинна обмежуватися лише мовою, а має охопити культурний процес у цілому і довести до опанування українськими кадрами всіх ділянок економічного й культурного життя країни. До позитивних ознак українізації належить зміцнення позицій українців в місті, зокрема за рахунок напливу до них сільського населення, якому українізація полегшувала влаштування в місті.

Українська мова впевнено, без утиску для інших почала посідати провідне місце. Ознакою розуміння ваги національного питання за українізації було й толерантне ставлення до національних меншостей в Україні (євреїв, поляків, німців, молдаван та ін.) – і забезпечення їх прав у місцевій адміністрації, шкільництві, пресі, театрі тощо. Зважаючи на все позитивне, що давала українізація, українська інтелігенція схвалювала й підтримувала її, хоч, деякі сприймали її як тільки часткове задоволення природних прав українського народу.

Не всі українські політичні діячі були оптимістично налаштовані на позитивній оцінці українізації. Так в одному зі своїх інтерв'ю С. Петлюра наголосив «... Ні, українізацію проводить переважно зайшлий елемент, комуністи з Москви, які наспіх самі ледь навчилися і навчаються української мови. Не важко уявити, скільки викривлень і шкоди принесе така українізація справжній національній культурі... Нарочитість і фарисейство українізації, проводжуваної більшовиками, тим більше впадає в око, що одночасно з декларуванням, і часткової реалізацією, її комуністичні лідери поклали край останнім ознакам державної самостійності УСРР... [15]»

Варто зауважити, що політика українізації провадилась паралельно із за провадженням змін в економічному житті країни. Нова економічна політика значною мірою впливала не тільки на економічний світогляд українців, але й на їхню культуру поведінки і світосприйняття.

В роки непу почав утверджуватися погляд на культурний розвиток як на один з напрямів соціалістичного будівництва по-

ряд з індустріалізацією країни і колективізацією сільського господарства. У сфері культури компартійно-радянське керівництво залежало від так званих «буржуазних спеціалістів», тобто інтелігентів, світогляд яких формувався у дореволюційних навчальних закладах. Деякі гарячі голови, особливо із створеної партійними функціонерами псевдокультурницької організації Пролеткульт («пролетарська культура»), пропонували ліквідувати цю залежність найпростішим способом – не визнавати культурні надбання людства як «буржуазні» [17].

Яскравим прикладом такої політики став так званий «Філософський пароплав» – умовна назва каральної кампанії за ініціативою В. Леніна по заслання відомих дореволюційних російських інтелектуалів, нелояльних до влади більшовиків, за кордон. Він запропонував замінити деякі каральні операції висилкою ідеологічних супротивників з верстви інтелектуалів, професорсько-викладацького прошарку, журналістів, письменників, релігійних і політичних філософів.

За висновком А. Троцького: «Мы этих людей выслали потому, что расстрелять их не было повода, а терпеть было невозможно» [17].

«Філософський пароплав – загальна назва для двох рейсів німецьких пасажирських пароплавів «Обербюргермайстер Гакен» (29-30 вересня) та «Пройссен» (16-17 листопада) 1922 р., на яких силоміць були вигнані з Петрограду в Щецин більш ніж 160 науковців, письменників, філософів та професорів вищих навчальних закладів країни [17].

Не можна не сказати і ще про дуже важливий вплив непу на культуру. Це виникнення широкого прошарку так званої непівської субкультури. Розбагатілий непман – приватні торговці, крамарі і ремісники, які не закопотані романтичним революційним духом загального щастя або кон'юктурними міркуваннями про вдале служіння новій владі, опинилися в цей період на перших ролях.

Нових багатців мало цікавило класичне мистецтво – для його розуміння у них бракувало освіти. Вони встановлювали свою моду. Головною розвагою стали кабаре і ресторани. У кабаре виступали артисти-куплетисти з нехитрими пісенними сюжетами і нехитрими римами і ритмами, виконавці веселих фейлетонів, скетчів, антреприз. Одним з найвідоміших артистів-куплетистів тих часів був М. Савояров [18].

Художня цінність подібних дійств була дуже спірна, і більшість з них вже давно забуті. Але, проте, прості і невибагливі тексти і легкі музичні мотиви деяких пісеньок увійшли до історії культури країни. І не лише увійшли, але стали передаватися з покоління в покоління, обростаючи новими римами, міняючи якісь слова, зливаючись з народною творчістю. Тоді народилися такі популярні пісні, як «Мурка», «Бублики», «Лимончики», «Ліхтарики» [16]. Автором текстів до цих пісень, які співади прості люди і виконувались у кіно був опальний одеський поет Яків Ядов [19]. Ці пісні багаторазово піддавалися критиці і осміянню за аполітичність,

безідейність, міщанський смак, навіть відверту вульгарність. Але довголіття цих куплетів довело їх самотність і талановитість.

Суттєвим аспектом розвитку радянського суспільства, в першу чергу за ступенем впливу на нього, залишалися засоби масової інформації. Зрозуміло, що головним поширювачем компартійних ідей була, відповідно, центральна та периферійна радянська преса. Але, позаяк рівень грамотності в країні залишав бажати кращого, не всі її громадяни могли черпати відомості із газет та журналів. Це було, звісно, не основною причиною форсувати ліквідацію неграмотності.

Одним із варіантів класової агітації був гумор, жарт і народний анекдот. Більшовики поставили їх на служіння власним цілям під суворим контролем висміювання виключно буржуазного способу життя. В 1920-х рр. в Москві, Києві, Харкові та інших великих містах починається справжній гумористичний журнальний бум. У 1922 р. починають видаватися відразу декілька сатиричних журналів: «Крокодил», «Сатирикон», «Смехач», «Перець» [20]. В них висміювалися не тільки недоліки буржуазної культури, а й недоугість, тупість і некомпетентність певної частини радянських функціонерів-пристосуванців. Це зовсім не підвищувало авторитет радянських бюрократів, і з кінцем непу стихає видання більшості з них. З 1930 р. «Крокодил» залишився єдиним загальносоюзним сатиричним журналом, а «Перець» – загальноукраїнським.

Українська інтелігенція прагнула до національного самовизначення. Більшовики розуміли важливість доктрини про те щоб навіть не допустити думки про будь-які спроби здобуття незалежності, навіть літературної. В Україні, як і в Росії мала місце політична заангажованість літератури. Радянська влада сприймала літературу і мистецтво як засіб пропаганди серед мас. Було проголошено гасло «культуру в маси!». Пролетарські письменники в таких літературних організаціях, як «Гарт» та «Плуг» закликали до «масовості» і віддавали першість членам комуністичної партії, комсомольцям і робітникам від верстату без огляду на їхню мистецьку кваліфікацію. Однією з провідних літературних організацій України 20-х р. ХХ ст. була ВАПЛІТ – Вільна академія пролетарської літератури, яку було засновано в листопаді 1925 р. Фундаторами ВАПЛІТу були видатні українські письменники М. Яловий, М. Хвильовий, О. Слісаренко, Г. Епік, П. Панч, О. Досвітній, М. Йогансен, О. Громів, І. Дніпровський, А. Лейтес, П. Іванов, П. Тичина, А. Любченко, О. Копиленко, Д. Фельдман, В. Сосюра, М. Бажан, М. Майський, В. Вражливий, О. Довженко, Г. Коцюба [21]. Платформа ваплітян була елітарною і не погоджувалася з партійним закликом «культура в маси». Головною метою нової організації стало осягнення якості, а не кількості, та розвиток культурного рівня України.

Москва пильно стежила за процесом культурного відродження України і, боячись зміцнення тенденцій до її самостійності, почала гальмувати українізацію уже на самих її початках. Але остаточно українізація була припинена з призначенням у січні 1933 р. П. Постишева секретарем ЦК КП(б)У. У «постишевському»

терорі усі діячі українізації були ліквідовані або заподіяли собі смерть і відтоді почалася русифікація, яка особливо прискорення набрала після Другої світової війни.

Таким чином, при всій гостроті суперечок, які ведуться зараз про оцінку радянського непівського етапу української історії і культури, успіхи у сфері освіти, літератури, журналістики, розвитку театрального мистецтва визнаються як позитивні. Особливої уваги заслуговують успіхи у ліквідації неписьменності у 20-і рр. XX ст., зростання загальної і професійної культури, прогрес науки тощо.

Список використаних джерел та літератури:

1. Перетц В. К истории украинского искусства / В. Перетц // Археологические летописи южной России. – № 1-2, 1905; Перетц В. Найближчі завдання вивчення історії української літератури / В. Перетц // Записки УНТ в Києві. – Кн.І. – К., 1908. – С.7-24.
2. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу / І. Огієнко – К. : вид-во Є. Череповського, 1918. – 275 с.
3. Козаченко А. Українська культура. Її минуле й сучасність / А. Козаченко – Х., 1931.
4. Марченко М. Історія української культури (з найдавніших часів до середини XVII ст.) / М. Марченко – К. : Радянська школа, 1961. – 286 с.
5. Крип'якевич І. Історія української культури / І. Крип'якевич ; за загаль. ред. І. Крип'якевича. – 4-е вид., стереотип. – К. : Либідь, 2002. – 656 с.
6. Антонович Д. Українська культура : лекції / за ред. Дмитра Антоновича ; упор. С.В. Ульяновська ; вступна стаття І.М. Дзюби ; перед. слово М. Антоновича ; додатки С.В. Ульяновської, В.І. Ульяновського. – К. : Либідь, 1993. – 592 с.
7. Семчишин М. Тисяча років української культури: історичний огляд української культури / М. Семчишин – Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто : J.K. Print Center, 1985. – 579 с.
8. Дзюба І. Між культурою і політикою / І. Дзюба. – К. : Сфера, 1998. – 373 с.; Дзюба І. Спогади і роздуми на фіншній прямій : [мемуари] / І. Дзюба ; вступ, ст. М.Г. Жулинського. – К. : Криниця, 2008. – 926 с.
9. Сокол В. Україна про голод 1932-1933 : фольклорні записи / Василь Сокол ; НАНУ, Ін-т народознавства. – Львів, 2003. – 232 с.
10. Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: Ідеї, явища, персоналії : зб. статей / Р. Яців ; НАНУ, Ін-т народознавства. – Львів, 2006. – 352 с.
11. Попович М. Нарис історії культури України / М. Попович – К. : АртЕк, 1998. – 728 с.
12. Рибак І. Повсякденне життя подільського селянина в доколгоспний період (1921-1928 рр.) : монографія / Іван Рибак. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2012. – 164 с.; Рибак І.В. Соціально-побутова інфраструктура українського села (1921-1991) / І.В. Рибак. – Кам'янець-Подільський, 2000. – 304 с.
13. Культура України в часи непу. «Історичні документи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://historydocs.narod.ru/>, вільний. – Мова: українська.
14. Культура і духовне життя в роки непу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://den-shp2.at.ua/publ/navchannja/istorija_ukrajini/kultura_i_dukhovne_zhittja_v_roki_nepu/9-1-0-150/, вільний. – Мова: українська.
15. «Історія сьогодні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://thisday.uazone.net/>, вільний. – Мова: українська.

16. Третя варта. Історія пісень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3varta.com.ua/storja-psen-murka-sharaban>. – Мова: українська.
17. Культура України в часи непу: освіта, література, мистецтво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://infourok.ru/kultura_ukrani_v_roki_nepu_osvta_literatura_mistectvo_konspekt_uroku_z_stor_ukrani-416773.htm
18. Шансонье XX века. Михаил Савояров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.liveinternet.ru/users/komrik/post358686541/>
19. Чисто Одесские кумиры. Ядов Яков Петрович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://odesskiy.com/ya/jadov-jakov-petrovich.html>
18. Стыкалин С. Советская сатирическая печать 1917-1963 / С. Стыкалин, И. Кременская. – М., 1963. – 484 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://coollib.com/b/188906/read>
20. Статут «Вільної академії пролетарської літератури. ВАПАЛТ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litmisto.org.ua/?p=4359>

А. А. Лубчинский

Отдельные аспекты украинской культуры периода нэпа

Данный научный обзор очерчивает некоторые плоскости развития культурного и образовательного развития Украинской Социалистической Советской Республики во времена новой экономической политики. Культурному росту в Украине способствовала также общероссийская освободительная борьба и оживление революционных настроений в западных землях, что давало надежду на быстрое решение вековых национальных проблем. Но важнейшими стали новые исторические реалии – хотя и недолгая, но собственная государственность в форме Украинской Народной Республики и Западноукраинской Народной Республики, а также политика украинизации в первые послереволюционные годы в Украине (уже в составе советской страны).

Для того, чтобы возглавить национально-культурное движение, у большевиков не хватало ни культурных, ни национальных кадров. Другое дело – направить национально-культурное движение «в правильное русло». Будучи правящей партией, они могли это сделать. В этом и заключалась суть украинизации.

Национальная интеллигенция с энтузиазмом восприняла курс на украинизацию. Во Всеукраинской академии наук был создан «Институт украинского научного языка» для разработки терминологии в разных областях науки. Ученые, преподаватели вузов и школ бесплатно работали на курсах украинского языка и украиноведения. Началась реэмиграция украинцев, которые покинули страну после поражения национальной революции.

Выразители национальной идеи, которые в прошлом строили демократическую государственность своего народа, получили возможность применить свои силы в условиях советской Украины. Были достигнуты важные результаты во многих сферах образования, науки, искусства и литературы.

Высшее образование в Украине переживало некоторые трудности. После гражданской войны разруха поставила и ученых, и всю материальную базу науки вне предела выживания. И только энтузиазм самих ученых, педагогов, литераторов, заинтересованных в расцвете украинской науки и образования, позволил ВУЗам продержаться в тяжелые годы.

Одним из необычных моментов развития культуры 20-х гг. есть возникновение новой субкультуры. Она сочетала так называемое «кабацкое» искусство с народным творчеством. В более позднее время элементы субкультуры украинских нуворишей тесно переплелось с народным творчеством в виде анекдотов и куплетов – частушек. Из-за материальной безысходности и творческую нереализованность частью новой субкультуры часто становились дореволюционные театральные и эстрадные исполнители.

Вновь созданное советское государство активно использовало СМИ в своих пропагандистских целях. Газеты становятся все больше и больше тенденциозными и ангажированными. Пресса начинает полностью работать на диктаторский режим. В советской Украине был создан новый тип прессы – компартийный. Она была создана большевиками ради захвата и удержания любой ценой политической власти в бывшей Русской империи и в мировом масштабе.

В то же время нельзя не признавать, что история партийно-советской прессы СССР и, в частности, советской Украины обогатила многими новыми и интересными явлениями творческий опыт мировой журналистики, стала своеобразным неповторимым явлением в истории культуры.

В конце 20-х гг. политика украинизации постепенно свертывается. Советское руководство назвало политику украинизации – местным национализмом, а это была основная угроза для единства Советского Союза. Это означало конец украинизации. Советская власть возвращается к политике русификации, активных участников украинизации впоследствии было репрессировано.

Но несмотря на негативные последствия развитие культуры периода непа, а особенно, успехи в сфере образования, литературы, журналистики, развития театрального искусства признаются как положительные. Особенного внимания заслуживают успехи в ликвидации неграмотности в 20-е годы XX в., рост общей и профессиональной культуры, прогресс науки и т.д.

Ключевые слова: кабацкое искусство, анекдот, общерусский, украинизация, большевик, правящая партия, интеллигенция, эмиграция, диктаторский режим.

A. A. Lubchinsky

Separate aspects of the Ukrainian culture of period of new economic policy

This scientific article deals with some sphere of Ukrainian Soviet Republic cultural and educational development during the time of new economic politics. All-Russian emancipation movement and the beginning of revolutionary public sentiments on the west regions further the cultural development in Ukraine gave the hope to speedy decision of everlasting national problems. But own state system in form of Ukrainian Public Republic and West- Ukrainian Public Republic, and also the policy of Ukrainisation in the first post revolutionary years in Ukraine (being allotted to the Soviet country, already) became the major new historical reality.

There were not enough cultural and national personnel's to place Bolsheviks at the head of national-cultural movement. Being leading

Party, Bolsheviks could direct national-cultural movement, it was the essence of the Ukrainisation.

National intelligentsia welcomed the course on Ukrainisation with enthusiasm. For the working out of the terminology in the different branches of science at the all-Ukrainian Academy of Sciences «The institute of Ukrainian science language» was established. Scientists, teachers and professors worked at the Ukrainian language and science of Ukrainian courses free of charge. At that time, the remigration of Ukrainian, who left the country after the national revolution defeat, started.

The representatives of national intelligentsia, who were building up the public democratic state system in the past, got the possibility of doing everything in their power under conditions of Soviet Ukraine. Important results were achieved in different spheres of education, science, art and literature.

Higher education in Ukraine suffered some difficulties. After the civil war the scientists and all the material base were out of surviving bound. Only the enthusiasm of scientists, teachers and writers themselves, who was interested in flourishing of Ukrainian science and education, allowed HEJ hold out in those difficult years.

The appearance of new modern subculture was one of particular moments in the development of culture in the 20-th years. Modern subculture combined so called public house art with people's creative work. Later, the elements of new Ukrainian subculture got mixed up with people's creation in the capacity as jokes, popular satiric songs – chas-tooshka. Because of material and art hopeless situation pre-revolutionary variety actors often were becoming the part of new subculture.

Newly brought to light Soviet State used MMY in it's propagandistic aim actively. Newspapers are becoming more and more tendentious and engaged. The press begins to work on dictatorial regime completely. In Soviet Ukraine, there was the new type of the press created-comparties. It was created by Bolsheviks for catching and beeping political power in ex-Russian empire and on a world scale at any price.

At all events, it is impossible not to realize, that the history of the USSR party-soviet press, among their number, the Soviet Ukraine, enrich creative experience of world journalism by many new and interesting facts, became original unique phenomenon in the history of culture.

At the end of 20-th years the policy of Ukrainisation was railing, up little by little. Soviet leaders named the policy of Ukrainisation – local nationalism, it was the main threat of the Soviet Union unity. It was the end of Ukrainisation. Soviet power started Russification policy once again, active members of Ukrainisation were repressed.

But in spite of negative consequence of nepivsky period cultural development, especially, success in educational sphere, literature, journalism, theatre arts are positive. The success in wiping out of illiteracy in 20-th years XX century, growth of general and professional culture, science progress earn particular attention.

Key words: public house art, joke, all-Russian, Ukrainisation, Bolshevik, leading Party, intelligentsia, remigration, dictatorial regime.

Отримано: 30.09.2016